

FRÍÐA ÍSBERG

A JELÖLÉS

EURÓPA
KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 2025

www.alexandra.hu
www.moobius.hu
www.europakiado.hu

1

Ahogy Vetur munkába menet elhalad a kávézó előtt, egy széles vállú, sötét hajú férfit lát meg odabenn. Teljesen kizökkenti, de sikerül befordulnia a sarkon, mielőtt kiszállna az összes erő a kezéből és a lábából. Hirtelen minden olyan éles és világos, élénkek a színek, a részletek nagyok. Zoé pittyeg. *Pulzus: 181/perc.* A szokásos rossz érzés fogja el. A férfi követi, tudja, hol dolgozik, visszatért, el kell bújnia előle. Valaki odalép hozzá, és megkérdezi, minden rendben van-e, de csak késéssel ér el hozzá a hangja, vagy talán csak késéssel fogja fel a szavak jelentését, mindenesetre azt mondja, igen, minden rendben, csak menstruál, aztán szól Zoénak, hogy ne induljon be, az kellene még, hogy visítsanak a szirénák, mint legutóbb, kifújja a levegőt, újabbat vesz, aztán megint kifújja: ide nem tud bejönni. Ebbe a kerületbe nem teheti be a lábát. A férfi a kávézóban nem le-

hetett ő. És ha jobban belegondol, egyáltalán nem hasonlított Danielre, rövid volt a haja, és elegáns zakót viselt, mint az itteni emberek, azok, akiknek bejárásuk van a kerületbe.

Görcsbe rándulva a térdére támaszkodik. Aztán felegyenesedik, és tovább halad az iskola felé, olyan gyorsan, ahogy csak tud. Egyből az osztályterembe megy, és próbál lenyugodni. Ahogy megérkezik az első diák, már nem remeg. Délutánra pedig szinte el is felejtette az egészet.

Órák után az Izlandi Pszichológiai Társaság, a SÁL képviselőiben jön egy férfi, Ólafur Tandri, és elmondja a tanári karnak, hogyan készítsék fel a gyerekeket:

– A tapasztalatok alapján érdemes nyugtatgatni őket, hogy nem olyan nagy dolog az egész, mert hajlamosak túldimenzionálni és festik az ördögöt a falra.

– De mégis mit mondjunk nekik? Hogy jutalomként fogják fel a tesztet, és örüljenek? – kérdezi Húnbogi nyitott tenyérrel, ami igazából olyan, mintha széttárta volna a karját anélkül, hogy széttárta volna a karját, gondolja magában Vetur.

A SÁL-t képviselő pszichológus oldalra döntött fejjel elgondolkodik, aztán azt mondja:

– Nem. Jutalomnak azért nem kell beállítani. De ahogy közelednek a választások, egyre több olyan gyerek ügye kerül elénk, aki annyira fél a bukástól, hogy nem tud aludni. Talán a szülők sem tudják, mit gondoljanak a jelölési kötelezettségről, és észre sem veszik, hogy a gyerekeik szivacsaként szívják magukba

a feszültségüket és bizonytalanságukat, miközben nem rendelkeznek a szükséges információkkal. Ezért is tartjuk fontosnak, hogy tizennyolc éves kor alatt ne empátiatesztről, hanem *együttérzőképesség-mérésről* beszéljünk. Nem mindegy, milyen szavakat használunk. Nem szeretnénk azt a benyomást kelteni a gyerekekben, hogy megbukhatnak. Nem jelölünk meg senkit.

Ólafur Tandri harminc és negyven között lehet, valamivel idősebbnek tűnik Veturnél. Gyakran nyilatkozik a SÁL nevében, sokat látni a hírekben. Az igazgatónő kifejezetten őt hívta tájékoztatót tartani. Van benne valami jámborság és tisztaság, amiért olyan sikeres ezen a területen. Ha ház lenne, szilárd talajon állna. Nem homokon, mint mások.

– Reméljük, hogy ezekkel az intézkedésekkel sikerül megelőznünk a szorongást, a levertséget, a szégyenérzetet vagy akár az iskolai bántalmazást. Önök tudják a legjobban, milyen érzékeny életkor ez. Ilyenkor tör elő a gyerekekből a nyájösztön, a csoport-hoz tartozás iránti vágy. De ők nem fogják látni a mérés eredményét. Közvetlenül az osztályfőnökökkel vesszük fel a kapcsolatot, ha szükséges. Bár ez a jelölt iskolákban nagyon ritkán fordul elő. És ha elő is fordul, csupa olyan gyerekről beszélünk, akik szemmel láthatóan problémásak: traumatizáltak vagy bántalmazottak.

– Elnézést – szólal meg egy nő a terem hátuljában. Vetur látja, hogy a szülői munkaközösség egyik tagja az. – Ezek szerint mi, szülők sem tudjuk meg, hogy a gyerekek megbukott-e?

– Erről az iskolavezetés dönt – válaszolja Ólafur Tandri. – De nehéz kérdés. Ha egy gyerek nem éri el a kívánatos szín-

tet, különös figyelmet igényel. Ebből a szempontból hasznos lehet tájékoztatni a többi szülőt. Elvégre egy gyerek felneveléséhez egy egész falu kell, ahogy a mondás tartja. Ebben az esetben viszont fennáll a veszély, hogy a szülők tudat alatt távol tartják a gyereket a beteg egyéntől, ami teljesen ellenkezik az empátiateszt céljával. Az antiszociális viselkedést szociális integrációval kell ellensúlyozni. Ha a teszt következtében egy gyerek elszigetelődik, tulajdonképpen csöbörből vödörbe esik.

– Ebben a kerületben ilyesmi sosem történne – válaszolja az anya.

– Remélhetőleg nem – helyesel Ólafur Tandri.

– És mi történik, ha egy gyerek nem éri el a kívánatos szintet?

– Ha az értékelő bizottság indokoltnak látja a közbeavatkozást, felveszi a kapcsolatot az iskolavezetéssel és az adott osztályfőnökkel, akik tájékoztatják a szülőket a lehetőségekről.

Vetur elsőként hagyja el a termet. A bejáratnál néhány gimnazistába ütközik. Ketten a falnak támaszkodva almát esznek, ami ennél a korosztálynál valamiért divat, de még nem sikerült rájönnie, miért. Átsiet az iskolaudvaron, el az átlátszó plexiborítású focipálya mellett. Azt mondta, színházba megy, miután valaki szóba hozta a 104,5-öt, a kávézót, ahol reggel mintha Danielt látta volna. Miért? Miért csinálja ezt saját magával? Aztán, amikor valaki megkérdezte, mit néz meg, azt mondta, nem tudja, az anyja hívta meg és meglepetés. A hazugság csak

táplálja a szorongást. Nehogy elfelejtse megnézni, mit játszanak este, hogy hétfőn válaszolni tudjon a kérdésekre.

Semmi kedve az értekezletek utáni beszélgetéshez. Semmi kedve hallgatni, hogy a munkatársai az alapvető egyetértés mellett mennyire nem értenek egyet a részletekben, semmi kedve megint végighallgatni az érveket, amelyeket már százezerszer hallott, aztán az ellenérveket, amelyeket szintén százezerszer hallott, semmi kedve kétségek között hánykolódni azért, mert mondana valamit Húnboginak, de nem mond neki semmit, aztán végül mégis mond valamit, és semmi kedve szerelmesnek lenni Húnbogiba, mégis az, mert olyan jóképű és valahogy tudja is magáról meg nem is, és amikor Vetur rágondol, semmi kedve egy ilyen magabiztosságból és bizonytalanságból kevert kockételhoz, mert valakire gondolni teljesen más, mint átélni a testi tüneteket: a kéretlen remegést és a kéretlen vonzódást, és más, mint zavarban lenni, ügyetlenkedni és rossz vicceket mesélni.

Gyereksírás hallatszik az utcán. A lakásokból vízcsobogás és tányércsörömpölés szűrődik ki, finom illatok lengik be a levegőt. Csupasz a járda – nincsenek rajta repedések vagy gaz, a fák kopasz csemeték még. A kerület a Sundahöfn kikötőhöz közel van, keleti fele még most épül, napközben hallani a munkagépeket az osztályteremből. A nyugati rész már nagyjából kész: csupa hagyományos, európai stílusú utca; úgy állnak rajtuk a fehér házak, mint az apró fogacskák. Ez az egyetlen megjelölt kerület a belvárosban, de a következő kettő is hamarosan felépül: az egyik északon, a Hafravatn tónál, a másik Straumsvíkben.

Ha a félév végén meghosszabbítják a szerződését, el kell adnia a Kleppsvegur utcai lakását, és vennie kell helyette valamit itt. Nincs más megoldás.

Hamarosan meglátja a tízméteres, félig ezüst, félig átlátszó üvegfalat, ami úgy tekereg a kerület körül, mint egy kincset védő sárkánykígyó. Az utca végén, a Sæbrautnél még magasabb, és ívelt kapuba megy át a Laugarnesvegur felé. Ezenkívül még egy kapu van, valamivel feljebb, a Dalbrauttel szemközt. Vetur gyermekkorában hatalmas raktárépületek álltak itt, de amikor már nem használták őket, úgy döntöttek, feltöltik a területet és plexiüvegből kerítést építenek a város köré, az Esja hegytől egészen Straumsvíkig. Az újságírók *üvegsáncnak* hívják, mindenki más csak gátnak.

Ahogy Vetur a kijáráthoz ér, az első ajtó magától kinyílik előtte, és be is csukódik utána, aztán egy másodpercre meg kell állnia, amíg a szkanner kikeresi az arcát az adatbázisból, majd a második ajtó is kinyílik.

A félelem lefelé tart, mint a homok a homokórában. Vetur ellenőrzi, biztosan bekapcsolta-e a Kísérőt. Igen. Kopog a magassarkúja az aszfalton, és hallani az ütemváltást, ahogy gyorsít. Alig ismer magára. Hiszen ő ennél lazább, felelőtlenebb. Az a fajta, aki megöli a pókot a fürdőkádban, és a rég lejárt szavatosságú dolgokat is megfőzi, nem pedig az, akire pánikroham tör az utcán, aki csak ajtók mögött érzi magát biztonságban, aki fél átmenni a Sæbraut túloldalára, és aki kétszer vagy háromszor is ellenőrzi, bezárta-e az ajtót, mielőtt aludni megy.

A pszichológusa azt mondta, szerencsés. Normális családból jön, és erős a szociális hálója, ezért gyorsan fel fogják tudni dolgozni a traumáját. Arra biztatta, beszéljen róla a családjával, a barátaival és a munkatársaival, hogy ne szigetelődjön el, ami a poszttraumás stressz-szindróma gyakori velejárója. Vetur meg is fogadta a tanácsot, és beszélt mindenkivel, kivéve az új munkatársait a viđeyi iskolában, mert a poszttraumás stressz-szindróma átmeneti empátiavesztéssel járhat, aminek ebben a kerületben a hírnevét és a megélhetését illetően messzemenő következményei lennének.

Néhány héttel ezelőtt, egyik este valaki elfordította a kilincset a bejárat ajtaján, ami láncreakciót indított be, és újra peregni kezdett a homokóra homokja: vigyázott, hogy az összes függöny be legyen húzva, átfésülte a lakás legeldugottabb zugait is, hogy egészen biztosan nem jött-e be senki, és a redőny résein keresztül időnként kinézett a ház elé, nem áll-e ott a fekete Mercedes. Akkor is, ha a távoltartási végzés és a Nyom miatt kizárt volt, hogy kétszáz méternél közelebb jöjjön hozzá. A rendőrség azonnal értesült volna róla.

A rendőrök első kérdése az volt, meg van-e jelölve a lépcsőház. Amikor mondta nekik, hogy nincs, küldtek egy rendőrautót.

Valószínűleg csak egy ártalmatlan besurranó tolvaj volt az, de akárhányszor a kilincs nyikorgására gondol, Vetur Daníelt képzei az ajtó túloldalára. Fekete dzsekiben, fehér és hideg kézzel. Hogy felhívja magára a figyelmét. Hogy emlékeztesse, nem szabadul.

Az eset után újra megemlítette az aláírásgyűjtést a közös képviselőnek, aki csak annyit mondott, hogy a másodikon lakó fickó még mindig ellenzi a lépcsőház megjelölését. Olyannyira, hogy amikor legutóbb beszélni próbált vele, ráordított, hogy várják ki, amíg meghal, és kiürítik a lakását. De Vetur nem akar addig várni; a fickó épphogy elmúlt hetven, simán van még tíz-tizenöt éve, ha nem több. És ha meg is jelölik a lépcsőházat, az még nem jelenti azt, hogy az egész tömböt vagy az utcát elkerítik. Arra még éveket vagy évtizedeket kellene várni, ha egyáltalán. Nem, a lépcsőház-megjelölés csak annyit jelent, hogy aki jelöletlen, nem kerülheti ki a bejáratnál lévő szkennert. De valószínűleg már ennyitől is kevesebb besurranó tolvaj fogdosná a kilincset.

Belép a háztömbbe, és előveszi a kulcsát. Ahogy beér a lakásba, kikapcsolja a Kísérőt. Ledől a kanapéra, és megkéri Zoét, hogy hívja fel a pszichológusát. Két hét múlva van csak szabad időpont, mondja egy lágy gépi hang. Vetur pszichológusa a héten a beteg gyerekével van otthon, ezért feltorlódtak a pótlóülések. Vetur elfogadja a felkínált időpontot, csalódottan sóhajtot, és ránéz a közösségi médiára. A munkatársai a 104,5-ben vannak. Egy pillanatra átfut az agyán, hogy odamegy és befurakodik az izlanditanárnő és Húnbogi közé, nehogy intellektuális-szakmázós beszélgetésbe elegyedjenek, amitől aztán később intellektuális-szakmázós pár lehetne belőlük, de aztán elképzei, hogy Húnbogi mellett ő az intellektuális-szakmázós pár másik fele, és a gondolattól végigfut a hátán a hideg.

Majdnem harminckét évesen semmi értelme egy tét nélküli szerelmi kalandnak, a tétnélküliséget óhatatlanul maguk alá temetik a különböző kérdések gyerekekről, házasságról és politikai nézetekről. De Vetur nem fél Húnbogitól. Bízik benne. Pedig a danieles történet óta durvaságot lát a férfiakban és fél tőlük, de nemcsak tőlük, hanem a szívinfarktustól, a ráktól, az autótól és a repülőktől is, aggódik a családtagjaiért és a barátaiért, és amikor csörög a telefon, fél, hogy rossz híreket kap: valakit valamivel diagnosztizáltak, vagy baleset történt. Alig ismer magára. Hiszen ő ennél lazább, felelőtlenebb.

Körülnéz. Egy évvel ezelőtt ez a szoba napfényben úszott. Most sárga függöny szűri meg a délutáni fényt. Fáj a torka. Lehunyja a szemét, és a régi életét gyászolja; amikor még nem gondolta, hogy valaki egyfolytában követi; és ha eléggé koncentrált, újra azt érzi – szabadságot, végtelen, gyermeki szabadságot –, mint amikor szakított vele egy szép nő, és megkönnyebbült, mert a kezdetektől tudta, hogy nem ő lesz az igazi, és a rosszabb oldalát mutatta neki, direkt, hogy elveszítse az érdeklődését, ami szerencsére meg is történt, és Vetur az új munkahelyén már kereshette is a következő célpontot. Egy tanévre kapott szerződést, hogy helyettesítse a társadalomismeret-tanárt, aki szülési szabadságra ment. Vetur nem tanított még korábban, és nem nagyon volt dolga kamaszokkal sem, egy évig próbált megélni az etikából, de ahhoz, hogy valaki az etikából megéljen, doktori cím kellett, hogy ösztöndíjakra, kutatási projektekre és óraadói státuszra pályázhasson, de őt nem vonzotta sem a doktori iskola,

sem az egész akadémiai világ, valami hasznosat akart csinálni. Bizottságokban ülni, cikkeket és értékeléseket írni, közvetlen hatással lenni az új társadalomra. Bár sikerült elcsípnie egy-egy munkát, ami jól mutatott az önéletrajzában, gyakran le volt égve, és amikor kiírták a helyettesítést, azt gondolta, tökéletes alkalom, hogy egy évig pénzt gyűjtsön és betérjen egy kellemes és nyugodt mellékutkába, átmenetileg.

Néhány napon belül szemet vetett az informatikatanárra. Csendes volt, és vézna, jellegtelen ruhákban járt, az arcát bozontos szakáll és haj keretezte. Nem mutatkozott be, nem ment el semmilyen értekezletre vagy a többiekkel bárhová, és havi három napot menetrendszerűen kivett betegszabadságnak. Vetur a filozófiaszemináriumokról ismert ilyen srácokat, akikben több volt, mint első ránézésre gondolta volna, és ezen a ponton a tudatalattija ilyen férfira vágyott, osztatlan figyelemre és valódi rajongásra, azután, hogy a kapcsolata a szép nővel megfeneklett, mint mindig, elkényelmesedett és ellaposodott, mint mindig, miután megvan a győzelem, a mámor viszont elfogy, amikor az új embert övező fantázia szertefoszlik.

Nem kellett nagyon törnie magát, már néhány pillantással ki tudta zökkenteni, egy-egy kérdéssel szóra bírta, és elég volt néhány beszélgetés a kávégépnél, hogy munka után elmenjen vele sörözni. Sötét szeme volt, és sokat tudott a politikáról, a filmekről és a zenéről. Rendszeresen *mosolynevetett*, félénken, ami valamivel több volt egy mosolynál, de kevesebb a nevetésnél, és olyankor szép ráncok jelentek meg a szeme és a szája sar-

kában. Amikor lefeküdtek egymással, Veturnél, teljesen passzív volt és visszahúzódó, Veturnek kellett megcsókolnia, ő húzta be a szobába, vetkőztette le, aztán vetkőzött le maga is, ő vette elő az óvszert és kérdezte meg, milyen pózt szeretne, és másnap reggel épp azt látta, amit látni szeretett volna. Egy férfit, aki nem hitte el a történeteket, aki nem hitt a saját szemének. Ettől Vetur különös mámorban úszott, olyanban, amelyet már nagyon régen nem érzett.